

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 4-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

"IJTIMOIY TADBIRKORLIK: INNOVATSION YECHIMLAR VA IJTIMOY MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMI"**Bo'ltaboyev Bahodir Ergashovich,**

Farg'ona Davlat Universiteti

sotsiologiya yo'nalishi magistranti,

e-mail: bahodir-oqtepa@mail.ru, +99899409-89-66

Ilmiy rahbar: **G'aniyev Bahodir Sadiqjonovich,**

Farg'ona Davlat Universiteti, falsafa fanlari doktori, professor

Annotatsiya. Maqolada ijtimoiy tadbirkorlikning mazmuni, innovatsion yondashuv asosida jamiyatdagi dolzarb muammolarni hal qilishdagi roli va iqtisodiy-ijtimoiy samaradorligi tadqiq etiladi. Xalqaro tashkilotlar — Jahon iqtisodiy forumi, OECD, Ashoka, GEM va Jahon banki — hisobotlaridagi ma'lumotlar tahlil qilinib, ijtimoiy tadbirkorlikning global rivojlanish trendi va ta'siri statistik raqamlar orqali asoslab berildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tadbirkorlik yangi ish o'rinlari yaratishda, ijtimoiy xizmatlarga kirishni kengaytirishda hamda mahalliy innovatsiyalarni rag'batlantirishda muhim mexanizm hisoblanadi (1)

Kalit so'zlar: ijtimoiy tadbirkorlik, ijtimoiy innovatsiya, ijtimoiy ta'sir, barqaror rivojlanish, ijtimoiy iqtisodiyot.

KIRISH. Oxirgi yillarda dunyoda iqtisodiy o'sish bilan bir qatorda ijtimoiy tengsizlik, bandlikning yetishmasligi, ekologik muammolar, sog'liq va ta'limga kirish imkoniyati kabi masalalar kuchaymoqda. Ushbu muammolarni davlat yoki xususiy sektorning o'zi hal qilolmayotgani sababli, ijtimoiy tadbirkorlik tushunchasi yangi yechim sifatida shakllandi.

Ijtimoiy tadbirkorlik — iqtisodiy daromad olish bilan birga, ijtimoiy muammolarni innovatsion usullar orqali bartaraf etishga yo'naltirilgan tashabbusdir. Jahon iqtisodiy forumi ma'lumotlariga ko'ra, ijtimoiy tadbirkorlik global iqtisodiyotda faol subyektga aylanib, ayrim davlatlarda yalpi ichki mahsulotning sezilarli qismiga ta'sir ko'rsatmoqda (1).

ADABIYOTLAR TAHLILI

Xalqaro manbalar tahlili ijtimoiy tadbirkorlikning jadal rivojlanayotgan sohaga aylanganini ko'rsatadi:

- Ashoka tahlillariga ko'ra, ijtimoiy tadbirkorlarning katta qismi zaif ijtimoiy qatlamlar (yoshlar, nogironlar, ayollar) uchun yangi imkoniyatlar yaratishga qaratilgan (3).
- OECD va Yevropa Ittifoqi ijtimoiy iqtisodiyot subyektlarining mehnat bozoridagi ulushi ba'zi mintaqalarda 6,3 % ga tengligini qayd etadi (2).
- Global Entrepreneurship Monitor (GEM) esa ijtimoiy maqsadlarga yo'naltirilgan tadbirkorlikning soni ortib borayotganini ko'rsatadi (4).

Bu adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tadbirkorlik — bu tashabbuskorlikning yangi turi emas, balki ijtimoiy ta'sirga ega iqtisodiyot segmentidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola sekundar tadqiqot (secondary research) usuliga tayanildi. Xalqaro tashkilotlar hisobotlari o'rganilib, statistik ma'lumotlar solishtirildi. Asosiy yo'nalishlar sifatida quyidagilarni belgilash mumkin:

- Ish bilan ta'minlash bo'yicha ko'rsatkichlar.
- Ijtimoiy ta'sir natijalari.
- Innovatsion yechimlarning muvaffaqiyat omillari.

Natijalar meta-analiz yondashuvi orqali umumlashtirildi.

NATIJALAR VA TAHLIL

Natijalar tahliliga asosan holatni quyidagicha guruhlariga bo'lish mumkin;

Birinchidan iqtisodiy samaradorlik- Jahon iqtisodiy forumi ma'lumotiga ko'ra, ijtimoiy tadbirkorlik ayrim mamlakatlarda iqtisodiy faoliyatning sezilarli segmentiga aylangan va potentsial ravishda global YIMning taxminan 2 % qismini shakllantirishi mumkin (1).OECD hisobotiga ko'ra, Yevropa davlatlarida ijtimoiy iqtisodiyot subyektlari mehnat bozorining 6,3 % ni tashkil etadi (2).

Ikkinchidan ijtimoiy ta'sir- Ashoka ma'lumotlariga ko'ra, ijtimoiy tadbirkorlik tashabbuslari: yangi ish o'rinlari yaratadi, jamoalarni jalb etadi, odamlarni ijtimoiy faol fuqaroga aylantiradi (3). GEM tadqiqotlari esa ijtimoiy maqsadli startaplar yil sayin ortib borayotganini qayd etadi (4).

Uchinchidan bu sohada innovatsion yechimlar- Jahon banki Afrika mintaqasidagi tadqiqotida ijtimoiy korxonalar suv muammosi, ayollar bandligi, sog'liqni saqlash kabi sohalarda past xarajatli innovatsion texnologiyalarni joriy qilayotganini ko'rsatadi (5).

Ijtimoiy iqtisodiyotning mehnat bozoridagi ulushi
(6.3% ijtimoiy korxonalar)

2.OECD va Yevropa Ittifoqi. (2025). Ijtimoiy iqtisodiyot uchun standartlashtirilgan yondashuvlar va tamg'alash tizimi.

MUHOKAMA

Ijtimoiy tadbirkorlikning o'ziga xos afzalliklari mavjud. Asosiy jixat ijtimoiy zaif qatlamlar uchun teng imkoniyatlar ta'minlanadi. Iqtisodiy jixatdan yangi ish o'rinlari yaratiladi, bandlikmasalasi ijobiy hal etiladi. Innovatsion mahalliy muammolar uchun moslashtirilgan yechimlar joriy qilinadi hamda barqarorlik SDG (barqaror rivojlanish maqsadlari) ga hissa qo'shadi.

XULOSA. Ijtimoiy tadbirkorlik iqtisodiy manfaat bilan birga ijtimoiy farovonlikni oshirishga xizmat qiladi. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, ijtimoiy tadbirkorlik: mehnat bozorini rivojlantiradi, ijtimoiy tengsizlikni kamaytiradi, mahalliy innovatsiyalarni kengaytiradi. Ushbu sohani qo'llab-quvvatlash davlat, xususiy sektor va fuqarolik jamiyati hamkorligini talab etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Jahon iqtisodiy forumi. (2024). Ijtimoiy korxonalar holati va global ta'siri bo'yicha hisobot.
2. OECD va Yevropa Ittifoqi. (2025). Ijtimoiy iqtisodiyot uchun standartlashtirilgan yondashuvlar va tamg'alash tizimi.
3. Ashoka xalqaro tarmog'i. (2022). Ashoka ijtimoiy tadbirkorlarining ta'sir monitoringi
4. GEM — Global tadbirkorlik monitori. (2023). Global hisobot: ijtimoiy motivatsiya asosidagi tadbirkorlik.
5. Jahon banki. (2023). Afrika mamlakatlarida ijtimoiy tadbirkorlik ekotizimi va uning natijalari.

